

*Det gode liv
- på dei grønne øyane*

Verdifull og kompetent

- i barnehagen

KVALITETSPLAN FOR BARNEHAGENE I RENNESØY KOMMUNE

Fra 2014 til 2017

Sist revidert november 2014

Innhold

1. Forord	3
2. Barnehagens samfunnsmandat.....	3
3. Barnehagens formål og verdigrunnlag	4
3a. Grunnleggende verdier i barnehagens praksis:.....	4
3b. Barndommens egenverdi	4
3c. Barns beste	4
3d. Et godt psykososialt miljø.....	4
3e. Danning	4
3f. Bærekraftig utvikling	4
3g. Likeverd, likestilling og sosial utjevning	5
3h. Samarbeid med barnas hjem	5
4. Barnehagen som pedagogisk virksomhet.....	5
4a. Grunnleggende kunnskaper og ferdigheter	5
4b. Pedagogisk miljø.....	5
4c. Gode sammenhenger	5
4d. Kommunikasjon og samtale	6
4e. Situasjon og relasjon	6
4g. Planlegging og improvisasjon	6
4h. Variasjon og progresjon	6
5. Omsorg, lek og læring realisert gjennom fagområdene	7
Overordnede mål for omsorg, lek, læring og språk	9
RAMMEPLANENS SYV MÅLOMRÅDER	11
Resultatoppnåelse vurderes på grunnlag av	13

1. Forord

Nye kvalitetsplaner i barnehage, SFO og skole i perioden 2014 – 2017 skal ivareta helhet og forskningsbasert kvalitet i lærings- og utviklingsarbeidet for barn og unge i Rennesøy. Både skole- og barnehageplan heter Verdifull og kompetent, adskilt i to dokument.

Planverket har gjennomgående satsinger rettet mot enkeltindividet og fellesskapet. I tillegg til pedagogiske mål, skal kommunens syn på ledelse, kommunens tverrfaglige satsinger innen folkehelse og tidlig innsats, samt hvordan vi er en lærende kommune integreres i planer og hverdag.

Kommunens arbeid i barnehage og skole må bygge på kunnskap og ambisjoner om å iverksette livslang læring og mestring vi anser nødvendig for at barna skal delta og mestre i små og store fellesskap.

Rammeplan for barnehagen redegjør for barnehagens samfunnsmandat. Samarbeid med barnets hjem og barns medvirkning skal ligge til grunn for virksomheten. Barnehagens innhold skal bygge på en helhetlig pedagogikk hvor omsorg, lek, læring og danning står sentralt (Rammeplan).

Rammeplanen fremhever personalets holdninger, kunnskaper og ferdigheter som avgjørende for å skape gode medborgere som kan operere i og videreutvikle et demokrati. Rammeplanen fokuserer videre på barnehagen som barndomsarena og som barns første utdanning.

2. Barnehagens samfunnsmandat

Rammeplanen redegjør for barnehagens samfunnsmandat. Barna skal delta i livslang læring som gjør de i stand til å delta i demokratiske prosesser i tråd med barnekonvensjonen og menneskerettighetene.

- alle skal oppleve glede, lek og mestring
- barnehagen skal ivareta folkehelsearbeid og ha en helsefremmende funksjon for alle og tilpasses kjønn, alder, bakgrunn og funksjonsdyktighet
- barnehagen skal støtte, styrke og følge opp barn med ulike kulturelle og individuelle - forutsetninger
- språk er en forutsetning for mestring, selvhevdelse og deltakelse, og barnehagens mandat er sentralt i dette arbeidet
- barnehagen skal anerkjenne ulike foreldre og samarbeide godt med alle hjem
- gjennom danning, omsorg, lek og læring utgjør barnehagen første ledd i utdanningssystemet

3. Barnehagens formål og verdigrunnlag

Barnehageloven uttrykker barnehagens formål i § 1, og ligger til grunn for Rennesøy kommunes realisering som følger:

3a. Grunnleggende verdier i barnehagens praksis:

- Personalet må sørge for at barns nysgjerrighet, skaperglede og undring følges opp og besvares. Slik tar barnehagen ansvar for oppvoksende generasjoner ved å la barna erfare at de må og kan bidra.
- Barnehagen skal ha en åndelig dimensjon tilrettelagt i form av dialog, åndsfrihet og mangfold, og barn skal møte åpenhet og interesse for forskjellighet, etiske spørsmål og verdikonflikter i hverdagen.

3b. Barndommens egenverdi

- Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi.
- Barndommen kan ikke leves om igjen og personalet må bruke all sin kunnskap og kompetanse for hver dag å skape et godt miljø å vokse opp i.
- Barns særegne læringsarena er leken, og FNs barnekonvensjon gir barn rett til lek. FN har påpekt at retten til lek er truet ved at stadig større del av barnehagen skal målstyres og vurderes. Personalet må sørge for rikelig tid til lek hvor leken i seg selv er eneste formål.

3c. Barns beste

- Barnehageloven §3 om Barns rett til medvirkning skal tas på alvor ved at barn skal ha mulighet til å ytre meninger om daglig virke, delta aktivt i planlegging og vurdere barnehagens virksomhet.

3d. Et godt psykososialt miljø

- Barnehageloven påpeker viktigheten av trygghet og mestring for å utvikle seg.
- Barnehagen må aktivt vurdere helhetlige tiltak som fremmer psykososal helse, og det må gjøres tidlig.
- Gjennom å arbeide med selvkontroll, empati, selvhverdelse og kommunikasjon, fremmer barnehagen sosiale ferdigheter hos barna.

3e. Danning

- Barn skapes i møte med seg selv og i felleskap med andre.
- Demokrati og medborgerskap er overordnede dannelsesideal, barnehagen må legge til rette for en hverdag disse verdiene kreves og erfares.
- Danning må ta høyde for fremtidige dannelsesideal, og her er kulturforståelse, samhandling og endringsferdigheter viktige idealer.

3f. Bærekraftig utvikling

- I barnehagen skal barn å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Personalet må stille etiske spørsmål rundt miljøutfordringer lokalt og globalt, solidaritet, fattigdom, og likeverd. Barna skal lære å ta ansvar for felles fremtid.

3g. Likeverd, likestilling og sosial utjevning

- Barnehagens formål understreker respekt for menneskeverdet, og personalet må ha øye for dette arbeidet rundt enkeltbarnet i seg selv og enkeltbarnet i gruppe.
- Barn som grunnet varige funksjonsnedsettelse eller periodiske utfordringer hindres i likestilt atferd skal målrettet støttes inn i gruppen for å mestre optimalt sammen med andre.
- Alle skal ha rett til å kjenne tilhørighet til språk og kultur

3h. Samarbeid med barnas hjem

- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. (Barnehageloven)
- Foresatte skal få god informasjon og være trygg på at taushetsplikten holdes.
- Barnehagen skal ha barnets beste som primærfokus og handle deretter

4. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Barnehageloven gir i § 2, *Barnehagens innhold*, føringer for hva den pedagogiske virksomheten i barnehagen skal ivareta.

4a. Grunnleggende kunnskaper og ferdigheter

- Barnehagen skal sørge for at barna får kunnskaper som de gjennom bruk og samspill med andre utvikler til kompetanser
- Personalet skal la barna utvikle seg ut fra egne interesser og ferdigheter.

4b. Pedagogisk miljø

- Personalet skal kontinuerlig ha et evaluerende blikk på egen praksis og reflektere og dele god praksis, erfaringer og kunnskap
- Barna skal få rom til å uttrykke seg om pedagogisk miljø og rammer for det
- Barnehagen må sørge for forskningsbasert planlegging og organisering av dagen som ivaretar både formell og uformell læring
- Barna inkluderes som likeverdige deltakere i samtaler, aktiviteter og annen aktivitet.
- Fysisk miljø i barnehagene skal planlegges ut fra gjeldende regelverk og etter innspill fra brukergruppene
- Utstyr og digitale hjelpemiddel må plasseres optimalt med tanke på pedagogers og barns bruk. Dette står beskrevet i Rennesøy kommune sin barnehagebruksplan som høsten 2014 er under arbeid.

4c. Gode sammenhenger

- Barnehagen må sørge for gode overganger fra barnet tas imot om morgenen, gjennom organisering av dagen og når barnet skal hjem

- Kommunen må ha gode rutiner for overføring mellom avdelinger og mellom barnehage og skole
- Pedagogene må være bevisst viktigheten av at ulike barn blir inkludert og tatt med fra aktiviteter startes opp og til de avrundes.

4d. Kommunikasjon og samtale

- Både det å vise interesse for et barns ytringer og tanker, stimulere samtale rundt ulike bilder, objekter og hendelser fremmer barns kommunikative utvikling
- Språklig kunnskap blir språklig kompetanse ved barn forventes å bidra inn i samtale, hjelpes til å bidra inn i samtale og får erfaringer av å ha verdi inn i samtale og kommunikative handlinger.
- Personalet må finne ulike veier inn til de barnas ulike språkverden, slik at de på sitt vis får mulighet til å bidra og bli forstått.
- Flerspråklige må støttes i å bruke både sitt morsmål og norsk.

4e. Situasjon og relasjon

- Det viktigste fundamentet for livslang læring i barnehagen er relasjonen mellom barn og voksne
- Barnehagen preges av at personalet bruker et personlig og anerkjennende språk som øker selvfølelsen hos barnet
- Leken skal være primærutgangspunkt for formelt og uformelt språkmiljø

4g. Planlegging og improvisasjon

- Barnehagen skal arbeide målrettet og fremtidsrettet, og samtidig være tilstede der hverdagen fanger
- Et felles verdigrunnlag i bunn hjelper barnehagen til å være lojale mot ønsket praksis
- Det er viktig at det skapes rom for å være nysgjerrig på, ta tak og videreutvikle barns spontanitet, umiddelbare følelser og opplevelser i hverdagen, og således være åpne for improvisasjon

4h. Variasjon og progresjon

- For at barnehagen skal fange barnets nysgjerrighet, vitebegjær og kreativitet, er det viktig at personalet tilbyr et variert pedagogisk miljø ute og inne som sørger for progresjon i barns erfaringer

5. Omsorg, lek og læring realisert gjennom fagområdene

Rammeplanen gir tydelige føringer og spesifikke mål for hvordan barnehagens styrer, pedagoger og hele personalet skal arbeide målrettet rundt hovedområdene omsorg, lek og læring. Kort oppsummert som følger:

Omsorg

- Barnehagen skal arbeide for at alle barn
 - erfarer et godt omsorgsmiljø hvor voksne og barn vil dem vel
 - opplever livsglede og tilhørighet til et fellesskap
 - erfarer at de selv kan bidra til egen og andres omsorg, glede og trivsel

- Barnehagelærere skal ha et særlig ansvar for
 - god omsorg til alle barn og være modell for barna og personalet
 - å sørge for at personalet reflekterer over hva som kjennetegner et godt psykososialt og helsefremmende miljø og følger dette opp i det pedagogiske arbeidet

- Hele personalet skal
 - møte alle barna med åpenhet, varme og interesse og samtidig støtte dem i deres utvikling av empati og omsorgsevne
 - drøfte og vurdere egen omsorgspraksis og sammen utvikle barnehagens omsorgspraksis

Lek

- Barnehagen skal arbeide for at alle barn:
 - får leke i gode og inkluderende fellesskap
 - får positive erfaringer med å utforme spennende lekemiljøer og leketema ute og inne sammen med andre barn og voksne
 - erfarer at personalet griper inn ved plaging og utestenging i lek

- Barnehagelærere skal ha et særskilt ansvar for:
 - å observere, analysere og delta i barns lek på barns premisser
 - sørge for at personalet reflekterer over hva som kjennetegner gode lekemiljø ute og inne, og følge dette opp i pedagogisk arbeid
 - å arbeide for å sikre at alle barn får erfaring med å bygge vennsksapsrelasjoner

- Hele personalet skal
 - arbeide for å utvikle en inkluderende barnekultur slik at alle barn får delta i lek

- legge til rette for situasjoner, aktiviteter og væremåter som styrer barns lek

Læring

- Barnehagen skal arbeide for at alle barn:
 - utvikler tillit til sin egen evne til å lære
 - erfarer støtte for sin egen kreativitet, nysgjerrighet, utforskning og utprøving i sosiale samspill
 - får anledning til tenke gjennom og samtale om sine erfaringer
- Barnehagelærere skal ha et særskilt ansvar for
 - å delta i aktiviteter sammen med barn på måter som viser at det å lære kan være morsomt
 - å sørge for at hele personalet engasjeres i hvordan man skaper gode vilkår for bedre læring
 - utforske hvilke interesser, kunnskaper og ferdigheter barn har for å kunne gi tilpasset støtte til videre læring
- Hele personalet skal
 - ta vare på barns nysgjerrighet og samarbeide med barna om å utvikle forståelse og kunnskap
 - engasjere barn til å gjøre nye erfaringer, få nye opplevelser og utforske problemer
 - ta aktivt del i gode pedagogiske miljøer med tanke på læreprosesser

Barnehageeier skal være tett på, legge til rette for god og trygg utvikling i tråd med gjeldende regelverk og nye føringer. Dette gjelder hele barnehagevirksomheten i kommunen.

Overordnede mål for omsorg, lek, læring og språk

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barns behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Omsorg, læring, lek og språklig kommunikasjon skal bygge opp under barns skaperglede, undring og forskertrang. (Rammeplanen)

Suksesskriterier omsorg

- ansatte sørger for systematikk i at alle barna i ukentlige Være sammen-aktiviteter må reflektere rundt og sette ord på egne og andres følelser
- ansatte hjelper barn med behov for språkstøtte til å delta inn med sine tanker og ytringer ved at de øver før aktivitet, eventuelt får avsatt spesifikk tid i aktivitet til å delta
- gjennom personlig språk og undring i lek, aktiviteter, måltider og garderobesituasjon, møter barnet voksne som er interessert i hva de har å si, spør mer og undrer seg sammen, og dermed stimulerer språket samtidig som barnet anerkjennes og føler seg verdifull
- barnehagedagen organiseres med tanke på stabilitet i relasjon, tilgjengelige og emosjonelt tilstedeværende voksne
- styrer og fagansvarlig tilrettelegger for gjennomføring, deling og kompetanseheving innen Være sammen og Relasjonsanalysen via Lærende nettverk.
- barnehageeier initierer evalueringssystemet 1310.no, og er ansvarlig for kompetanseheving og leder Lærende nettverk, hvor omsorgsarbeidet i barnehagen evalueres og utvikles
- barnehagens ansatte er opptatt av folkehelse og god matkultur. Barna får variert og sunn kost i nære måltidsituasjoner
- ansatte viser åpenhet, respekt og kunnskap rundt at mennesker tilhører ulike kulturer og religioner ved å forklare, anerkjenne og reflektere sammen rundt forskjellighet og verdien av det
- ansatte og foresatte er gjensidig ansvarlige for å informere om det enkelte barns særskilte omsorgsbehov på kortere og lengre sikt
- barnehageeier og styrer organiserer barnehagen slik at barn som i løpet av dagen trenger fred eller tid for seg selv har mulighet til det
- barnehageeier kaller inn til Fagsentermøte hvor tilpasset fokus på omsorgsarbeidet evalueres og utvikles

Suksesskriterier lek

- barna inkluderes i felleskapet gjennom lek ved at ansatte legger til rette for og oppmuntrer til variert lek der mange kan delta uavhengig av fysiske og psykiske forutsetninger
- barna erfarer at leken har verdi i seg selv, og at frilek oppmuntres i hverdagen
- barna erfarer at deres bidrag i leken er verdifull for andre barn og voksne ved at voksne anerkjenner bidraget og hensikten barnet har i leken
- barna erfarer at voksne griper inn i krenkende lek og utestenging, ved at de voksne håndterer situasjonen gjennom personlig og anerkjennende kommunikasjon
- barna erfarer at de voksne lærer dem å bygge vennskap, ved at pedagogisk leder sammen med styrer er ansvarlig for å implementere Være sammen-kultur hos alle ansatte, og realiserer dette i barnas lek
- barna erfarer at de gjennom lek lærer å omsette sosial kunnskap til sosial kompetanse ved at de lærer å vente på tur, bringe inn sine meninger, dele, respektere andres behov og på ulike måter ta sin plass i et fellesskap, uten at det går på bekostning av andre
- barna erfarer variert lek gjennom aktiv bruk av nærområder, uteområder, digitale verktøy, rollelek og frilek fordi barnehageeier og barnehageledelse legger til rette for gode barnehager hva gjelder fysisk, psykisk og faglig miljø.

Suksesskriterier læring

- de voksne forventer og legger til rette for at barn må bidra i lek, med omsorg, og i uformelle og formelle aktiviteter i hverdagen
- barna har daglig mulighet til å observere, imitere, eksperimentere, filosofere selvstendig og sammen med andre
- barna får utfolde seg i mange intelligenser og det pedagogiske miljøet tilrettelegger for dette
- et mangfold av læringsarenaer muliggjør mestring for alle
- barnehageeier har tilgjengelig veiledning og systematiske tiltak innen formelt og uformelt språkmiljø
- styrere og pedagoger er ansvarlige for å implementere kunnskap og handlinger om uformelt og formelt språkmiljø jamfør relasjonslæring og språktrening
- styrere og pedagoger har ansvar for å implementere kunnskap og handlinger om relasjonelle ferdigheter gjennom Være sammen
- alle ansatte kjenner til og handler i tråd med Være sammen, Grep om begreper og evt supplerende språkmetodikk, samt relasjonslæring.

RAMMEPLANENS SYV MÅLOMRÅDER

Med utgangspunkt i overordnede mål for omsorg, lek og læring arbeider barnehagen målrettet innenfor rammeplanens syv fagområder.

Målsetting (hentet fra rammeplanen)	Kriterier for måloppnåelse i Rennesøybarnehagene
Kommunikasjon, språk og tekst	<ul style="list-style-type: none">-alle ansatte arbeider bevisst med uformelt språkmiljø ved å benytte personlig språk i dialog rundt hverdagslige hendelser -alle ansatte undrer seg og er nysgjerrige på barns innspill-alle ansatte inviterer alle barn med i dialog i både formelle og uformelle aktiviteter, og sørger for at barna får kjenne på, sette ord på og spørre -alle ansatte følger nøye med på barnas språkutvikling og informerer pedagog eller spesialpedagog -«være sammen» samlingene har et særskilt fokus på å inkludere alle i et fellesskap hvor hvert enkelt barn forventes å ytre seg språklig rundt mellommenneskelige forhold -alle ansatte bruker sin kunnskap/kompetanseheving om relasjoner i uformelt språkmiljø til å hjelpe barn med å hevde seg og mestre muntlig -alle ansatte benytter kunnskap om Grep om begreper, Snakkepakke til formell språkopplæring -pedagogisk leder har ansvar for kartlegging av språk sammen med spesialpedagogene og PPT -styrer legger til rette for faste formelle språkgrupper 2 ganger ukentlig -styrer sørger for implementering av SOL og årshjul for språk sammen med pedagogisk leder, gjennomføres av alle ansatte - barnehageeier sørger for evaluering av satsinger i Fagsenteret, observasjon av praksis samt for utvikling av kvalitetsplaner sammen med de ansatte.

	<p>-all språkvirksomhet i barnehagene utføres i tråd med tidlig innsats, realisert i tiltak gjennom Fagsenteret</p>
Kropp, bevegelse, helse	<p>-barnehagens ansatte har kunnskap om og reflekterer jevnlig rundt hva som kjennetegner et godt fysisk og psykisk miljø</p> <p>-folkehelseprofilen realiseres i årsplanene gjennom utforming, mat og måltid, variasjon i aktiviteter. I tillegg til spesifikke helsetiltak, er folkehelse også å være sammen i gode fellesskap: koselige måltider, gode fortellinger, samlinger og turer. I tillegg skal uteområdene invitere til utfordrende og utviklende bevegelse og lek.</p> <p>-uteområder, planlagte aktiviteter og spontanitet ivaretas for optimal utvikling av kropp, bevegelse og helse</p> <p>- alle ansatte har ansvar for å inkludere og motivere alle barna til fysisk aktivitet, og de gjør det ved å være deltakende og se muligheter hos alle</p> <p>- alle ansatte skal fremme samhandling og relasjonskompetanse som er god for psykisk helse</p>
Kunst, kultur og kreativitet	<p>-alle ansatte bidrar til at barna erfarer ulike kunstformer</p> <p>-alle ansatte bidrar til at barna blir kjent med, reflekterer over og lærer om egen og andres kultur</p> <p>-barna får rikelig med muligheter i hverdagen kreativ utfoldelse, problemløsning og presentasjon</p>
Natur, miljø og teknikk	<p>-alle ansatte bruker naturen til å utforske, leke i og lære i, og slik få kunnskap om bærekraftig utvikling og samspill mellom menneske og natur</p> <p>-barnehagen fokuserer daglig på små og store tiltak som er miljøfremmende</p> <p>-verktøy, digitale hjelpemidler og ulike maskiner nyttes jevnt for å gi barna erfaringer og kjennskap med teknologi og utvikling</p>
Etikk, religion og filosofi	<p>-være sammen samlingene er barnehagens formelle etiske og filosofiske arena, og her må alle barn bidra med sine tanker og refleksjoner</p> <p>-alle ansatte skal aktivt og åpent bidra til Være sammen samlinger slik at barna erfarer empati, fellesskap og viktigheten av at de deltar med sine tanker og synspunkt</p>

	<p>- barns ulike religioner er utgangspunkt for nysgjerrighet og kunnskap om forskjellighet og respekt i barnehagene</p>
Antall, rom og form	<p>-I planlagte aktiviteter er ansatte bevisst bruken av matematiske begreper, forklarer begrepene og lar barna erfare begrepene i konkrete</p> <p>-ansatte tilrettelegger for at barna i aktiviteter får være kreative, skape mønstre og former og utvikle nye og egne design</p> <p>-personalet skal oppmuntre til og delta i matematisk utforskning ved å studere former og mønstre i naturen, i inne- og utemiljøet</p>
Nærmiljø og samfunn	<p>-ved å bruke personlig anerkjennende språk i samhandling med barn, erfarer barn at de har verdi for andre og at de er likeverdige, uavhengig av prestasjoner</p> <p>-demokratiforståelsen hos barn øker ved at de ansatte har forventninger om at barn har viktige meninger, støtter barna i å uttrykke disse, og viser interesse for det som sies</p> <p>-ansatte legger til rette for lek der barn må lytte, dele, vise omsorg, løse konflikter gjennom samhandling, ta medansvar og slik være gode medborgere</p> <p>-gjennom deltakelse i fellesskap hvor de voksne er tydelige på at alle er av verdi, og er verdt å lytte til og inkludere, lærer barn å akseptere mangfoldet som omgir dem</p>

Resultatoppnåelse vurderes på grunnlag av

- Foreldreundersøkelse
- Foreldresamtaler
- Kommunalsjefs ledersamtaler med styrerne
- Barnehagens årsmelding
- Barnehagens egenrapport
- Evaluerende samtale med barna
- Månedlige evalueringsmøter i Fagsenteret
- Kvartalsvise evalueringer i Lærende nettverk